

Концепція множинного інтелекту

Відмінності в навчанні залежать не тільки від віку учня або рівня розвитку, на якому він знаходиться, - учні одного віку або учні одного рівня також можуть навчатися по-різному. Наприклад, теорія множинного інтелекту ставить під сумнів концепцію, згідно з якою здібності до навчання або розумову обдарованість можна вимірювати єдиним показником або бальним коефіцієнтом – коефіцієнтом розумових здібностей IQ (IQ - "intelligence quotient" - широковідомий тест для визначення розумових здібностей). Ця теорія стверджує, що існує принаймні вісім різних типів інтелекту. Інформація, наведена на наступних сторінках, знайомить вас з цією теорією.

У теорії множинного інтелекту висунуті дві основні ідеї. Відповідно до першої - усім людям - і дітям, і дорослим - властиві тією чи іншою мірою всі вісім типів інтелекту. Друга ідея базується на думці про те, що внаслідок нашої генетики та нашого оточення немає двох людей з абсолютно тотожним профілем здібностей. Це означає, що не існує двох людей, які б навчалися в абсолютно однаковий спосіб. Наприклад, деякі люди мають більш високу просторову обдарованість, а інші – кращі логічні здібності. Зазвичай, люди мають складний інтелект, який у різних пропорціях складається з різних типів інтелекту, серед яких провідними у кожної людини є три-чотири типи.

Усі справи та проекти варто розробляти таким чином, щоб допомагати учням розвивати різноманітні складові їх інтелекту. Такий розвиток робить навчання частиною всього життя.

Лінгвістичний інтелект (Вербальна обдарованість)

Ознаки	Вправне використання слів, люблять експериментувати зі словами, демонструють обдарованість у сфері вербальної майстерності: слуханні, виступах, читанні та письмі.
Вподобання	Читання, оповідання історій, розв'язування кросвордів, усні обговорення або дебати, написання звітів, виступи, проведення інтерв'ю, створення девізів, ведення журналів або щоденників, розроблення вербальних ігор, писання листів, віршів, оповідань та репортажів.
Ефективні засоби навчання	Читання цікавих книжок, ігри зі словами або виконання завдань на картках, прослуховування аудіозаписів розповідей, використання різноманітних комп'ютерних технологій, участь в обговореннях та дискусіях.

Професії, що найкраще підходять	Бібліотекар, фахівець з продажів, працівник архіву, перекладач, політик, адміністративні посади різних рівнів: від членів наглядових рад до музейних хранителів; фахівець з мовних розладів, письменник, ведучий радіо- або телевізійних програм; журналіст; юрист; секретар, вчитель мови.
Відомі особистості	Вільям Шекспір, Джоан К.Роулінг, Анна Франк, О.Пушкін, Леся Українка, Янка Купала, Ліна Костенко
Комп'ютерні програми, що викликають інтерес	Текстовий редактор, електронна пошта, комп'ютерні видавничі системи, публікації в Інтернеті

Логіко-математичний інтелект (Обдарованість у сфері чисел та умовиводів)

Ознаки	Схильність до оперування числами, умовиводів та розв'язання проблем: розуміється на зіставлянні структур та встановленні зв'язків
Вподобання	Шахи, комп'ютери, експериментування, класифікація або структурування фактологічних матеріалів, побудова зв'язків, дедуктивних умовиводів; використання формул, логічні та/або сюжетні проблеми, головоломки, аналізування даних, використання графічного відображення даних
Ефективні засоби навчання	Класифікація та встановлення причинно-наслідкових зв'язків, ігри з числами та логічні ігри, розгадування різноманітних загадок.
Професії, що найкраще підходять	Бухгалтер, аудитор, фахівець із закупівель, математик, вчений, винахідник, статистик, дослідник, комп'ютерний програміст, економіст, інженер, вчитель з природничих дисциплін.
Відомі особистості	Альберт Ейнштейн, Архімед, Ісак Ньютон, Галілео Галілей, К.Е. Ціолковський, В.М. Глушков, С.П. Корольов, Ю. Кондратюк, Біл Гейтс
Комп'ютерні програми, що	Обчислювальні програми та пристрої, пошукові системи, електронні таблиці та бази даних

викликають інтерес	
---------------------------	--

Візуально-просторовий інтелект (Образотворча обдарованість)

Ознаки	Здатність точно уявляти, тонка чутливість до найдрібніших зорових наочних деталей, зацікавленість графічними образами, таблицями або малюнками
Вподобання	Головоломки із лабіринтами або «пазли»; малювання, створення графіків, плакатів, дизайн; зйомка відеофільмів або фільмів; створення фотоальбомів, колажів, скульптур; робота з графічними елементами, використання кольору та форми; робота з картами, таблицями, ілюстраціями.
Ефективні засоби навчання	Експерименти з кольорами, експериментування з графічними об'єктами, вдосконалення навичок спостереження, знаходження виходів із лабіринтів або розв'язання інших просторових головоломок, вправи з образами та активне фантазування, використання картинок, графіків та карт.
Професії, що найкраще підходять	Інженер, топограф, архітектор, містопланувальник, дизайнер, оформлювач інтер'єрів, фотограф, викладач-мистецтвознавець, скульптор, винахідник, картограф, штурман, пілот, ландшафтний дизайнер
Відомі особистості	Пабло Пікассо, Мікеланджело, Леонардо да Вінчі, О. Роден, М. Реріх, Марія Приймаченко, Катерина Білокур, Казимир Малевич
Інтерес до комп'ютерних програм	Цифрові фото- та відеокамери, мультимедійні презентації, сканери, робота з анімацією, графічні редактори

Кінестетичний інтелект (Моторно-рухова вправність усього тіла)

Ознаки	Для унаочнення своїх ідей активно користуються власним тілом, виразною мімікою, жестами; спритні у практичних вправах та іграх, мають добре розвинену тактильну чутливість
---------------	--

Вподобання	Ігри, практичні вправи, побудова конструкцій, танці, рольові ігри, показ сценок або драматична гра, створення моделей, настільні ігри, «пазли», спортивні ігри
Ефективні засоби навчання	Ігри з кубиками та іншими конструкційними матеріалами, танці, різноманітні рухливі спортивні заняття, участь у театралізованих виставах або інсценізаціях та використання пристроїв-маніпуляторів.
Професії, що найкраще підходять	Фізіотерапевт, спортсмен, організатор дозвілля, танцюрист, актор, фермер, вогнеборець, механік, тесля, хірург, ремісник, робітник на виробництві, хореограф, вчитель фізкультури
Відомі особистості	Ілюзіоністи Ігор Кіо та Д. Копперфілд, Володимир Кличко, Девід Бекхем, Серж Лифарь, Майя Плісецька, Сергій Бубка, Андрій Шевченко
Інтерес до комп'ютерних програм	Комп'ютерні симуляції, управління з мишкою.

Міжособистісний інтелект (Здатність відчувати людей)

Ознаки	Помітний інтерес до людей, високий рівень товарищескості, приязність, прагнення до взаємодії та приналежності до спільноти, вміння відчувати настрій, ставлення та бажання інших людей
Вподобання	Відкрите спілкування з вчителем та однокласниками, готовність ділитися думками, сприйняття зворотного зв'язку, участь у групових проектах, передача нових знань іншим, навчання від оточення поза межами школи, зацікавленість в інших поглядах, проведення інтерв'ю.
Ефективні засоби навчання	Спільні ігри та стратегії, групові проекти та їх обговорення. Книжки та матеріали про різні культури, інсценізації та ролеві ігри, співпраця.
Професії, що найкраще підходять	Вчений, винахідник, адміністратор, шкільний керівник, директор з персоналу, арбітр, соціолог, фахівець з продажів, соціальний працівник, психолог, медична сестра, фахівець зі зв'язків з громадськістю, менеджер із туризму, політик, консультант.

Відомі особистості	Вінстон Черчіль, мати Тереза, Опра Вінфрі, Ш. Амонашвілі, А.Макаренко, В.Сухомлинський
Інтерес до комп'ютерних програм	Взаємопов'язані інтерактивні Інтернет-проекти, форуми, чати та листування, соціальні мережі

Музичний інтелект (Музична обдарованість)

Ознаки	Відтворює мелодії, співає у правильній тональності, тримає ритм, любить співати, має чутливість до звуків та ритму, образів та музичного відтворення
Вподобання	Співи, вистукування ритму, пісні, музичні інструменти та музичні вправи, використання ритміки як засобу навчання, створення мелодій, зміна слів у піснях, створення музичних ігор або колажів, виготовлення музичних інструментів.
Ефективні засоби навчання	Прослуховування різних музичних записів, участь у ритмічних іграх та вправах, гра на різних інструментах; придумування назв пісень, які розкривають зміст; використання в проектах або презентаціях звуків навколишнього середовища, музичних фрагментів
Професії, що найкраще підходять	Диск-жокей, диригент, виробник музичних інструментів, настроювач піаніно, пісняр, звукоінженер, звукорежисер, хормейстер, вчитель музики, музичний терапевт, виконавець музики та пісень.
Відомі особистості	Бетховен, Герберт фон Кароян, П. Чайковський, Д. Бортнянський, К. Леонтович, Алемдар Караманов, Софія Ротару.
Інтерес до комп'ютерних програм	Цифрова музика, інтерактивні Інтернет-ігри, мультимедійні презентації, комп'ютерні компакт-диски.

Внутрішньоособистісний інтелект (Здатність до самоаналізу)

Ознаки	Чіткі уявлення про себе, повага до власних почуттів, цінностей та ідей; зазвичай віддає перевагу роботі на самоті
Вподобання	Ведуть журнал або щоденник, записують свої почуття щодо предметів та явищ, обмірковують власні сильні сторони, виконують самостійні проекти, самостійно реєструють хронологію роботи, розробляють власні графіки діяльності, виконують до кінця класну роботу, дають собі час на розмірковування, використовують навички та стратегії мислення вищих рівнів та різні стратегії мислення.
Ефективні засоби навчання	Участь у незалежних проектах; читання просвітницьких та науково-популярних книжок ; ведення журналу спостережень, щоденника навчання; участь в іграх та вправах, які вимагають фантазування та уяви; схильність до усамітнення для роздумів, самоаналізу.
Професії, що найкраще підходять	Психіатр, священник, вчитель з теології, працівник з догляду за дітьми, консультант, лікар, фахівець з планування програм, приватний підприємець, активіст, харизматичний оратор, вчитель.
Відомі особистості	Махатма Ганді (один із керівників визвольного руху в Індії), Гелен Келер (сліпоглухоніма американська письменниця), М.М.Амосов, Григорій Сковорода
Інтерес до комп'ютерних програм	Інтернет - опитування, інтерактивні форми, проекти в реальному часі, цифрові портфоліо із самооцінюванням.

Натуралістичний інтелект (Чутливість до природи)

Ознаки	Захоплення природним світом рослин та тварин, отримання нових знань з мандрівок на природі, здатність помічати найтонші відмінності в деталях, спостережливість.
Вподобання	Перебування в природному середовищі, класифікація видів рослин та тварин, заняття на свіжому повітрі, збирання природних об'єктів, спостереження за небесними тілами, робота з науковими приладами, прогнозування в екології, вирішення проблем, пов'язаних із перебуванням людини в дикій природі, приєднання до екологічних груп/груп захисту дикої природи, стурбованість місцевими або глобальними екологічними проблемами.

Ефективні засоби навчання	Вивчення природи, колекціонування та класифікація природних об'єктів, польові дослідження.
Професії, що найкраще підходять	Дослідник природи, біолог, метеоролог, астроном, лісник, провідник туристів по природних місцях, фермер, фахівець зоопарку, ветеринар, садівник, ландшафтний архітектор, фахівець з контролю за тваринами, що живуть у природі, арборист (фахівець з догляду за деревами), ентомолог.
Відомі особистості	Чарльз Дарвін, Джим Корбет (натураліст, був мисливцем і став захисником природи), Жак-Ів Кусто, В.І. Вернадський, Л.П. Смиренко
Інтерес до комп'ютерних програм	Бази даних, інструменти семантичних операцій над картографічними об'єктами, віртуальна реальність, робота з файловими системами